

Tema: Tillgänglighet & delaktighet

Folkbildningen vill minska utbildningsklyftorna i samhället och synliggöra mångfaldens potential. Via folkbildningen finner människor vägar ut ur utanförskap, till delaktighet, egenmakt, kompetens och jobb. Folkbildningen ska vara tillgänglig för alla. Genom möten byggs sammanhållning och respekt mellan människor oavsett bakgrund. Vi kan och vill också bidra till en bättre folkhälsa och ökad digital delaktighet. Det här gör folkbildningen i Uppsala län.

Ett val för alla

I NBV:s valcirkel diskuterar deltagare från den somaliska föreningen hur de ska få ungdomarna i föreningen att engagera sig i det kommande valet. Studiecirkelmaterialet finns på somaliska och därmed kan alla deltagare ta del av innehållet och delta i diskussionerna.

Foto: Kristina Rosen

Sid 3

Solrosen ger människor kraft att växa

Deltagarkultur och jämlikhet

Sid 4

Sid 1

Vad är tillgänglighet och delaktighet?

Om vikten att reda ut begreppen

Sid 1

Utanför länet:

Kulturprogrammets betydelse för deltagarna

Sid 2

På gång:

Vad händer i Enköping, Tierp och Östhammar?

Sid 3

Vad menas med tillgänglighet och delaktighet?

Folkbildningens organisationer har med all rätt hög trovärdighet i samhället. För att behålla och förstärka den positionen är det viktigt att vi är noggranna med vilka begrepp vi använder, och hur vi använder dem. Temat för detta nummer av Folkbildningsnytt är "tillgänglighet och delaktighet", så låt oss ta en titt på dessa begrepp...

Vad menar vi när vi säger att en studiecirkel, ett kulturarrangemang eller en folkhögskoleutbildning är tillgänglig för alla? – För många går den första tanken till så kallad handikappanpassning. Fysisk anpassning är både viktigt och nödvändigt, men det räcker naturligtvis inte att ha lokaler anpassade för rullstolar. För att tillgängligheten ska gälla personer med olika typer av funktionsnedsättningar måste hela arrangemanget kring cirkeln, kulturarret eller folkhögskolekursen vara öppet och inkluderande. Från hemsida och reception till lärarens eller cirkelledarens bemötande. Om vi vidgar tillgänglighetsbegreppet till att också gälla människor som haft svårt att hävda sig i det konven-

tionella utbildningssystemet tillkommer också ett antal andra saker: Vi måste bemöta oss om att använda ett lättillgängligt språk och att använda studiematerial som är inkluderande. Vi bör också eftersträva undervisningsmiljöer som skiljer sig från det konventionella utbildningssystemet. Det gör enorm skillnad om deltagaren möter ett konventionellt klassrum som är möblerat för kommunikation lärare - elev, eller ett rum som uppmuntrar till samverkan mellan deltagarna. Från folkbildningens sida bör vi tänka igenom hur vi tillgodoser tillgänglighetsaspekterna i alla led av vår verksamhet innan vi använder ordet "tillgänglighet" alltför lättvindigt.

Inom folkbildningen tar vi ofta vår roll för att öka delaktigheten i samhället för givna. Men även på detta område är det viktigt att vi funderar på vad vi menar med delaktighet. Det finns en välbekant diskussion som framför allt handlar om studiecirkel i s k invandrarföreningar: Är verksamheten verkligen integrerad eller kan den rent utav verka i segregrande riktning? Jag tycker

inte att den diskussionen brukar bli särskilt givande, men den kan i bästa fall leda fram till en annan, mer givande fråga: Hur säkerställer vi att vår verksamhet som riktar sig mot s k invandrarföreningar verkar i integrerande riktning? Sedan kan man naturligtvis vända på frågeställningen och undra: Varför finns det cirkel och folkhögskolekurser med så låg andel deltagare med utomnordisk bakgrund? Och vad gör vi för att komma åt detta? Innan vi har svar på dessa frågor tycker jag att det finns skäl att vara försiktiga med att tala alltför vitt och brett om delaktighet.

Jag är övertygad om att folkbildningen gör enorma insatser för både tillgänglighet och delaktighet. För att fler utanför folkbildningen skall bli lika övertygade som jag, menar jag att det är viktigt att vi på allvar tänker igenom vad vi menar innan vi använder begreppen.

Gunnar Danielsson
Rektor
Folkuniversitetet

Tillgänglighet och delaktighet i praktiken

Hur kan man då göra fler människor delaktiga i folkbildningen och göra den tillgänglig för en större grupp? Det finns förstås många sätt. Här är några exempel.

I Studieförbundets Bildas kulturverksamhet genomsyras allt arbete av deltagarkultur och jämlikhet.
- Vi anser att bemötandet är en stor och viktig del i vårt folkbildningsarbete och därmed också en viktig kugge i vårt samhällsbygge. Alla som samarbetar med studieförbundet Bilda skall känna sig sedda och bra bemötta, säger Linda Brandemark, konsulent på studieförbundet

Bilda. För att skapa förutsättningar för detta arbetar man på flera plan; tillgängliga replokaler har byggts som är anpassade för både fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och där både inredning som utrustning ska kännas välkomnande för alla genrer och gendertillhörigheter.
- Vi arrangerar också olika klubbar och speltillfällen för att främja en jämställd musikscen, berättar

Linda Brandemark. Ett exempel är Klubb Cooco, som arrangeras på allt från Stampen i Stockholm till Grand i Uppsala. Klubbens signum är att hela arrangemanget består av hälften tjejer och hälften killar (inkl bokare, ljudtekniker m m) och stor vikt läggs vid att musikerna ges ett värdigt bemötande på spelstället så att hela arrangemanget bidrar till att stärka och utveckla musikerna. Man

Forts. "Delaktighet och tillgänglighet i praktiken"

samarbetar även med andra arrangörer som vill främja ett jämställt kulturklimat t e x föreningen Kulturalla genom Klubb CooCoo på Kulturer-nas Karneval, och föreningen Hijazz vänner. Ett stort folkbildningsarbete bedrivs också i samarbete med föreningen Playsister – en förening för tjejer som spelar musik och DJ:ar.

- Vi arrangerar också workshops och prova-på-verksamhet och har varit en samverkanspart i Playsister Camp, ett musikläger för tjejer som har arrangerats de tre senaste åren, berättar Linda.

Inspirationsträffar med kända kvinnliga musiker som syster Sol, Ane Brun, Marit Bergman, Anna Järvinen arrangeras också, för att lyfta fler kvinnliga förebilder för både tjejer och killar. Hon fortsätter:

- Till skillnad från en stor del av musikbranschen i övrigt är alla grupper som samarbetar med Bilda lika viktiga och alla ska få hjälp och stöd, samt de verktyg de behöver för att kunna utvecklas. Vi arbetar därför nära vår verksamhet och med personer som har spetskompetens för det aktuella området.

Och deltagarna är nöjda:

- Att få chansen till att tillsammans med andra tjejer ta plats på en scen som annars domineras av killar, är ett stort framsteg för den jämställda scenen. Och inte bara det, det var så

sjukt kul och uppmuntrande med alla fina människor som stannade kvar efter deras akt och peppade, något som sällan händer, säger Miranda Libert, Moa Berglund och Ingrid Bäckström från bandet We the Heights.

Ett annat exempel på arbetet med att öka delaktigheten är Kultu-rens bildningsverksamhets samhälls- och brottsförebyggande insatser för HVB (Hem för vård eller boende)- och LVU (Lagen om vård av unga)-placerade ungdomar. Fokus ligger på att skapa en miljö för att utveckla olika kreativa uttryck. I grupper arbetas idéer fram gemensamt – från musikskapande till att skriva texter om saker som deltagarna upplevt, känner och tänker på. Gruppdynamik, känslor och självförtroende är det centrala. Avslutningsvis arrangeras, tillsammans med ungdomarna, en konsert så att de får en plattform att uttrycka sig på utåt, till samhället, berättar Temur Malick, verksamhetsutvecklare på Kultu-ren. Han fortsätter:

- Under denna period lär de sig även hur man går från projektidé till planering, organisering och utförande. Det i sin tur hoppas vi ger ungdomarna bra verktyg de sedan kan ta med sig till arbetsmarknaden och samhället i stort.

Utanför länet:

Kulturprogrammets betydelse för deltagarna

I Folkbildningsrådets rapport "Kulturprogrammets betydelse för deltagarna" som utkom strax före sommaren utvärderas den betydelse som studieförbundens kulturprogram har för de personer som deltar i dem. Rapporten är den andra av tre utvärderingar av studieförbundens kulturprogram. Den första utvärderingen belyser kulturprogrammets betydelse för kommunerna. Den tredje och avslutande utvärderingen fokuserar på kulturprogrammets betydelse för de medverkande och

som arbetsmarknad för kulturarbetare. Den 13 oktober presenteras de tre utvärderingarna på ett frukostseminarium hos Folkbildningsrådet.

Mera om utvärderingarna:

<http://www.folkbildning.se/Rapporter-publikationer/Utvarderingar/utvarderingar-2014/kulturprogrammets-betydelse-for-deltagarna/>

Det händer här och nu!

24 september: Övervakningens logik

Om etiska gränsdragningar och moraliska dilemman inom övervakning. Susanne Wigorts Yngveson, docent i etik vid Uppsala universitet och lektor vid Teologiska högskolan i Stockholm, forskar och undervisar om övervakning, medieetik och sexualetik.

Tid och plats: 24 sept, kl 18:00-19:30, Uppsala stadsbibliotek, Kerstin Ekman-salen

Mera info:

<http://www.folkuniversitetet.se/Harfinns-vi/Uppsala/Forelasningar/>

30 oktober: Vad händer när apor pratar?

Pär Segerdahl, docent i teoretisk filosofi vid Centrum för genusvetenskap vid Uppsala universitet föreläser på höstens första genuspunch, arrangerat av Folkuniversitetet i samarbete med Centrum för genusvetenskap och Reginateatern.

Tid och plats: 30 sept, kl 11:45-13:00, Reginateatern, Trädgårdsgatan 6, Uppsala

Mera info:

<http://www.folkuniversitetet.se/Harfinns-vi/Uppsala/Forelasningar/Lunchforelasningar/>

Deltagarrösten

Saga Hävemark, trummis och sångerska i bandet Odd pages

- Bilda har betytt väldigt mycket för mitt musicerande. De har gett mig möjlighet att spela i en jättefin replokal tillsammans med fantastiska människor. Genom Bilda har vi också fått våra första spelningar, vilka har hjälpt oss att utvecklas.

Valcirkel på två språk

I studierum 1 i NBV:s lokaler på Bangårdsgatan i Uppsala sitter deltagare från den somaliska föreningen och diskuterar hur de ska få ungdomarna i föreningen att engagera sig i det kommande valet. Det är torsdagkväll och exakt en månad kvar till valet. Gruppen samlas för sista träffen i cirkeln som startade i våras.

Till sin hjälp har de ”Val 2014 Påverka! Ett studiematerial från NBV” som finns på både svenska och somaliska. Vi tittar lite på den somaliska översättningen och konstaterar att för att skriva Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet krävs sju somaliska ord. Det är ett rikt och nyaserat språk sprunget ur en nation av poeter.

-Bra att det finns på båda språken och att det finns på mitt eget modersmål. Jag förstår ju allt på somaliska och går nu på SFI för att lära mig svenska, säger deltagaren Abdullahi Nuur som är med i valcirkeln för att förstå och stärka demokratin och för att ta vara på att det finns åsiktsfrihet.

Jamal Hussein är cirkelledare och har lotsat deltagarna genom studiematerialet som är upplagt för sju träffar:

-Vi har följt materialets struktur. Det är ett bra material, tydligt och klart, som bl a beskriver alla partier och skillnader mellan dem. Som medborgare måste man ge sin röst för att vara delaktig oavsett parti, säger Jamal Hussein och får medhåll av Abdi Osman.

- Här kan vi fortbilda oss och bolla tankar och idéer för att sen kunna ta ställning. Snart är det september. Att rösta är viktigt, tillägger han.

Demokrati och yttrandefrihet är viktiga frågor i den somaliska gruppen som vill ta vara på möjligheten att påverka. De bär också en erfarenhet av något annat och minns hur det var i Somalia:

-Under en kort period hade vi demokrati och folkstyre med fria val i Somalia. Det var mellan 1960 och 1969. Sen kom militärkuppen och en diktatur som varade i drygt 20 år. Sedan dess har det varit krig och kaos, berättar Abdi Osman.

Här och nu kretsar diskussionen kring ungdomar och nyanlända somalier.

-Ungdomsarbetslösheten är 25% eller mer. Det är en viktig fråga som påverkar våra ungdomar. Hur ska vi kunna uppmuntra ungdomarna att rösta? De är medvetna och tittar på valprogram men det är kanske inte en självklarhet att de går och röstar, resonerar Jamal.

-Vi kan sprida information, menar

Mariam Omar, Abdi Osman, Jamal Hussein och Abdullahi Nuur från Somaliska Hjälpkommittéen av IOGT-NTO är några av deltagarna i valcirkeln hos NBV.

Mariam Omar. Som förening är det också viktigt att ge valinformation till nyanlända som inte vet så mycket. Att sprida information om skyldigheter och rättigheter i det här landet.

Sedan fortsätter diskussionen och någon nämner Stefan Lövén senaste förslag om att kunna få studielån för att ta körkort. Och debatten blir het i augustikvällen.

Text och foto: Kristina Rosen

På gång:

Vad gjorde studieförbunden i Tierp, Östhammar och Enköping förra året?

Vad hände under 2013 och vad är på gång under 2014? Det kan du läsa mera om här:

Om Tierp: http://www.ulb.se/Images/material/stfb_Tierp_2013.pdf

Om Östhammar:
http://www.ulb.se/Images/material/Stfb_Osthammar_2013.pdf

Om Enköping:
http://www.ulb.se/Images/material/Stfb_Enkoping_2013.pdf

Ledarrösten

Stefan Modig, cirkelledare i Teckenspråk A1 hos Folkuniversitetet

- Något av det mest positiva med teckenspråk är tillgängligheten den skapar och hur en döv person kan känna sig inkluderad om folk runt denne kan hans eget språk.

Solrosen - en plats att växa

”Välkommen till Solrosen i Östervåla! Vi vill ta vara på människors inneboende resurser, stärka det som ger livslust genom att se hela människan! Tillsammans skapar vi vägar till förändring!”

Orden är de första som möter besökaren på Solrosens hemsida. Solrosen Café & Secondhand i Östervåla är ett socialt företag som arbetar för att skapa arbetstillfällen för den som vill och kan arbeta men som ändå har svårt att få ett arbete. Man vill också vara ett medmänskligt stöd för människor som på olika sätt befinner sig i en utsatt situation; sjukdom, arbetslöshet, ensamhet eller kvinnor/barn som utsatts för våld i hemmet. Verksamheten startade 2009 som ett glesbyggsprojekt men har sedan dess

Sång- och musikverksamhet under ledning av sångpedagog tar fram dolda talanger hos deltagarna och ger kraft och mod att växa och förändra.

utvecklats och idag finns ett kafé, en secondhandbutik, en kvinnojour och kvinnoboende. På kaféet ges möjlighet till arbetsplatspraktik då det för många handlar det om att komma tillbaka i arbetet.

- Vi rustar dessa personer för att de ska få självkänslan tillbaka, ingå i ett socialt sammanhang, berättar Evalena Olsson, biträdande verksamhetschef.

Solrosen har under flera år samverkat med Studieförbundet Bilda runt framförallt gruppverksamhet för per-

soner som av olika skäl hamnat utanför arbetsmarknaden, bl a genom olika cirklar. Våren 2011 startades ett särskilt projekt, Volontärkraft, med stöd från bl a studieförbundet Bilda. Målet var att ta tillvara den tid och det engagemang personer har att arbeta som volontär till förmån för barn, ungdomar och vuxna som behöver olika former av stöd. Projektet är avslutat men har blivit en del av den ordinarie verksamheten. Sommarutflykt är en av aktiviteterna.

Den ordnas framförallt för barnfamiljer, men även för personer som av olika skäl - ekonomiska, sociala eller funktionsmässiga - har svårt att göra utflykt på egen hand. I somras besökte två bussar med omkring 80 personer Tomteland i Mora.

Volontärerna är nu engagerade året om - i skolan men också i äldreomsorgen, med olika aktiviteter som promenader, sång, läsning, bakning och inte minst utflykt och fika på Solrosens kafé.

Studieförbundet Bilda och Solrosen fortsätter sitt samarbete och träffas regelbundet för att ordna olika verksamheter. Ledarutbildning, sång och föreläsningar om personlig utveckling är några exempel. Många deltagare vittnar om att Solrosen är det bästa som har hänt dem, berättar Evalena.

- Det är så roligt att få vara med och se förändringen hos personer, tillägger hon, och berättar om en deltagare som lyckats ta sig ur sitt missbruk och fått sommarjobb på Solrosen. I höst börjar hon studera.

Mera fakta och information:

<http://www.solrosenheby.se>

Smått & gott

Fortsatta fredsseminarier i höst

Vårens seminarier "Möten som utvecklar Uppsala" på temat Fred fortsätter även under hösten med nya arrangemang på samma tema. Välj bland konserter, föreläsningar, poesi och utställningar, bland mycket annat! Alla arrangemang är kostnadsfria.

Klicka på bilden nedan för att se hela programmet
(eller gå in på: http://www.ulb.se/Images/nyheter/moten_som_utv_Usala_ht2014_webb.pdf)

Gilla ULB på Facebook!

Du vet väl att ULB finns på Facebook? Där publiceras alltid senaste nyheterna. Gå in och gilla oss så får du ta del av dem direkt!

ULB på Facebook:

<https://www.facebook.com/UppsalaLansBildningsforbund>